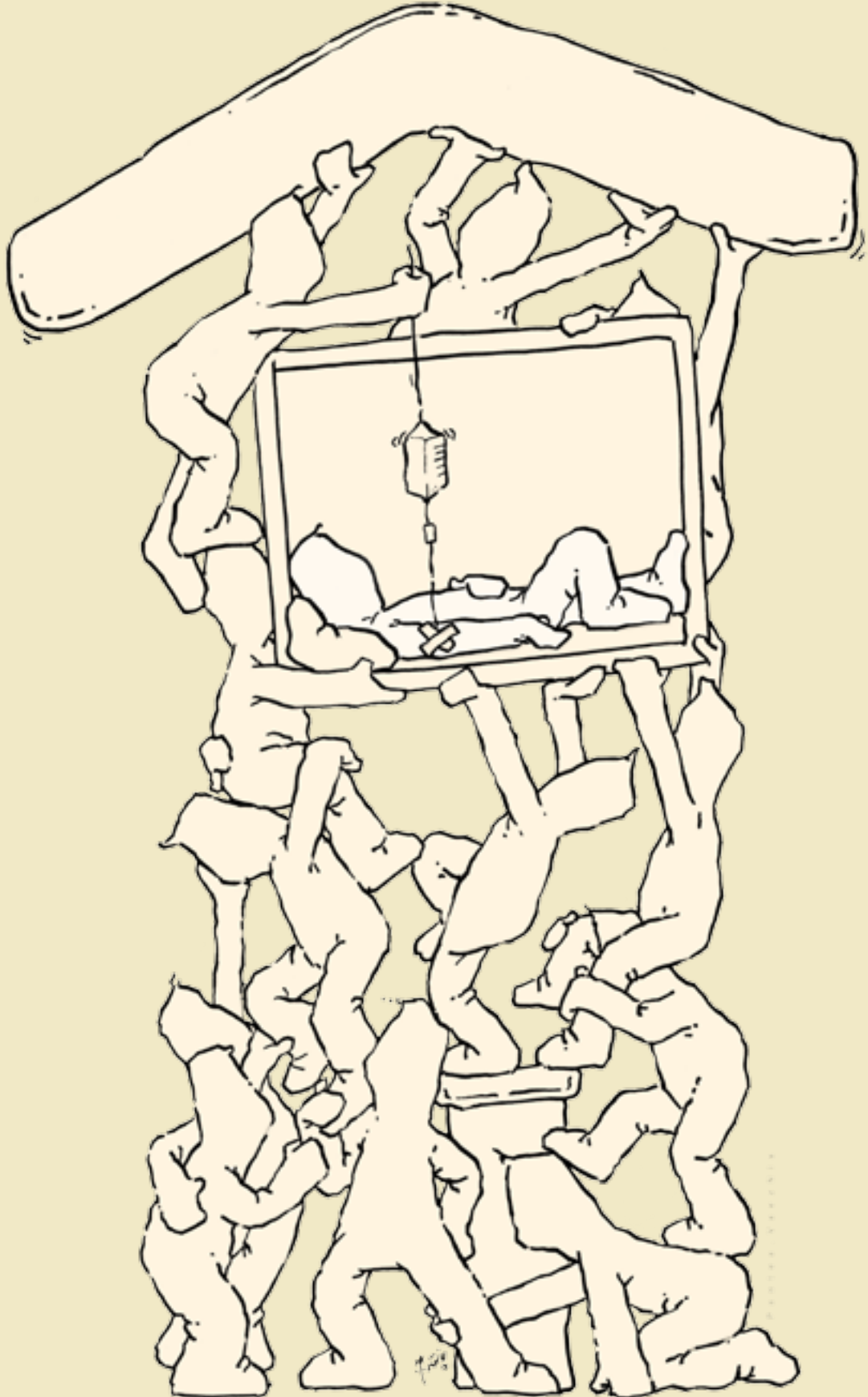

فرهنگ سلامت

دوماهنامه فرهنگه - اجتماعه
دانشگاه آزاد اسلامیه واحد تهران غرب
اردیبهشت ماه ۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نشریه فرهنگ همدلی

دوماهنامه فرهنگی، اجتماعی

مدیر مسئول: سینا مضيفيان

طراح و صفحه‌آرا: مهرو رضایی

کاریکاتوربست: پانته‌ا واعظنیا

ویراستار: علیرضا جاویدشاد

زیر نظر هیئت تحریریه

و اعضای کانون خیرخواهان همدلی

پل ارتباطی ما با شما:

Email: m_farhangi@wtiau.ac.ir

mastooreh.e@hotmail.com

تلفن: ۲۲۶۴۲۴۴۹

فهرست

- ۴..... متن پیام نوروزی رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
- ۵..... پیام معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی
- ۶..... تعبیر زیبای پیامبر (ص) درباره وحدت
- ۷..... پیام رئیس محترم واحد تهران غرب
- ۸..... معرفی کانون خیر خواهان همدل
- ۹..... همدلی در جامعه
- ۱۰..... همدلی از همزبانی بهتر است
- ۱۱..... تا فرهنگ روابط مکتوب فاصله داریم
- ۱۴..... راه و رسم زندگی
- ۱۵..... مصاحبه با مدیر محترم رادیو فرهنگ
- ۱۸..... زهرا اسوه همدلی
- ۱۹..... سبک زندگی با همدلی آحاد جامعه در عصر غیبت
- ۲۲..... مصاحبه با دکتر حسین باهر
- ۲۴..... نقش افراد در همدل شدن جامعه
- ۲۶..... اساتید دانشگاه شهروندان شهر دانایی هستند

همدلی ملت و دولت در سایه آشتی ملی محقق می شود.

آقای دکتر حمید میرزاده
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

متن پیام نوروزی آقای دکتر میرزاده به این شرح است:

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی نامگذاری سال ۹۴ به نام «دولت و ملت، همدلی و هم‌زبانی» را «بسیار حکیمانه» و در عین حال «فوق‌العاده هوشمندانه» خواند و به اهالی سیاست توصیه کرد «حرکت‌های خود را بر اصل تحقق وحدت ملی برای هم‌افزایی قدرت ایران با کاربست همدلی و هم‌زبانی ملی هماهنگ و تنظیم کنند.»

بیانات ارزشمند ریاست محترم دانشگاه آزاد

باتوجه به هم‌افزایی قدرت ایران می‌توانیم در ارتباط با دانشگاه آزاد اینگونه تعبیر کنیم که هم‌افزایی علم و عمل در سایه سیاست‌های جدید دانشگاه و تأسیس شرکت‌های دانش بنیان، کارآفرینی، خلاقیت و استفاده از ظرفیت‌های ایده تا عمل اساتید و دانشجویان در جهت پاسخ به نیازهای جامعه از جمله صنعت، تکنولوژی، ارتباطات و... دیده می‌شود. اما تمام این موارد در سایه یکسانی هدف همه اعضاء این خانواده بزرگ دلسوزی، دوستی، خیرخواهی ممکن و مقدور است. باهم تلاش کنیم تا به این ایده به طور کامل جامه عمل بپوشانیم.

جناب آقای دکتر سید طه هاشمی
معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی

طه هاشمی: شعار سال بیانگر نگرانی رهبر معظم انقلاب از برخوردهای خصمانه با دولت است.

شعار امسال از جایگاه ویژه‌ای صادر شده است، آنهایی که متدین هستند باید به عنوان یک وظیفه شرعی به آن نگاه کنند، یعنی حمایت از دولت و همدلی و همراهی با دولت یک وظیفه شرعی است. آنهایی هم که نگاه ملی دارند، به عنوان کسانی که به حفظ کیان کشور معتقدند باید از دولت حمایت کنند. دکتر هاشمی با اشاره به یک مثل قدیمی که می‌گوید «همدلی از همزبانی بهتر است»، تأکید کرد: عده‌ای در زبان اظهار همراهی می‌کنند ولی در دل همراهی ندارند و گاهی باعث شکست طرف مقابل هم می‌شوند. اینکه همزبانی و همدلی را رهبری آورده‌اند، یعنی اینکه خالص باید از دولت حمایت کرد، باید به طرح‌های بزرگ دولت کمک شود و توسعه را شکل داد تا دولت کشور را به جلو ببرد.

قالی بزرگی است، زندگی...

تو می‌بافی، من می‌بافم، او می‌بافد.

می‌بافیم و نقش می‌زنیم.

دار این قالی را خدا به پا کرده است.

گره‌های این قالی را ما می‌بافیم و نقش می‌زنیم.

کاش نقش ما نقش همدلی و یکرنگی و زیبایی باشد...

سرمقاله

تعیین‌ریزیای پیامبر(ص) درباره وحدت

ما امت رسول خدا(ص)، امت متحد و معتدل، امت مکتب ناب محمدی یعنی مکتب اهل بیت(ع) هستیم که آیات قرآن و روایات زیادی درباره ما و خصوصیاتمان وارد شده که از جمله آنها وحدت، همدلی و انسجام است. اما مبادا هیاهوی این زندگی زود گذر و اتفاقات تلخ و شیرین آن و پست و مقام‌های فانی آن باعث کم رنگ شدن و یا خدای ناکرده از بین رفتن همدلی و وحدت ما شود که آن وقت باید پاسخگوی خدا و رسول او در روز جزا باشیم.

سیره پیامبر اعظم (ص) و ائمه معصومین(ع)، راهکارهای فراوان و مختلفی برای تحقق وحدت ارائه داده است. پیامبر با ورودش به مدینه و پس از تشکیل حکومت اسلامی، با ایجاد قراردادهای اخوت و برادری در میان مهاجر و انصار، برادری را از راهبردهای اساسی در راستای تحقق وحدت امت اسلامی، مطرح و جامعه آن زمان را بیمه کرد و امروز این راهکارها در هر شرایطی بهترین چراغ راهنما و کشتی نجات ما در تاریکی‌ها و انواع موانع و مشکلاتی است که دشمنان اسلام و میهن عزیزمان دنبال می‌کنند.

حال ببینیم چقدر آموزه‌های دین مبین اسلام به عنوان کامل‌ترین دین الهی و مکتب مترقی را در مراحل حساس به ویژه آنجایی که خطر از دست دادن یک مقام و منصب بزرگ و وسوسه کننده در کمینمان است سرلوحه اعمال و رفتار و اظهار نظرهای خود می‌کنیم.

وحدت امت اسلامی، از اصول مورد تأکید پیامبر(ص) و اهل بیت ایشان بوده است. از منظر آنان اقتدار مسلمانان در پرتوی وحدت می‌باشد و وحدت امت اسلامی از راهبردهای بنیادین و اساسی اقتدار امت اسلامی در تمام اعصار و قرون است؛ پیامبر خاتم (ص) برای تحقق بخشیدن وحدت اسلامی در میان جامعه آن زمان، تلاش‌های فراوان نموده‌اند به گونه‌ای که اقتدار و عزت نوپای جامعه اسلامی عصر رسالت، برآیند وحدت و راهکارهای ارائه شده از سوی پیامبر اعظم (ص) بوده است.

از آن جایی که پیامبر اعظم (ص) اسوه کامل زندگی است الگو قرار دادن سیره آن حضرت، کارآمدترین راهکارها را برای مسلمانان امروزه در جهت تحقق وحدت اسلامی چه در داخل کشورهای خود و چه در ارتباط با بلاد اسلامی ارائه می‌کند.

از رویارویی تا همکاری صمیمانه

سرکار خانم دکتر پروین داداندیش
سرپرست دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب

از رویارویی تا همکاری صمیمانه راهی است ناهموار و طولانی که با همدلی و همزبانی می توان آن را هموار نمود. تعیین شعار سال که هر ساله توسط مقام معظم رهبری در نطق تحویل سال نو اعلام می شود، سنت بسیار حسنه و نیکی است که جهت گیری مردم و مسئولین و کلیه نهادهای مدنی و دولتی را تعیین می کند و چراغ راه برنامه ها و اقدامات یکسال آنها می باشد.

شعار سال ۱۳۹۴ «دولت و ملت، همدلی و همزبانی» است.

نزدیک به چهار دهه از استقرار جمهوری اسلامی ایران می گذرد. مردم ایران عزیز نظام برآمده از انقلاب را در شرایط بحرانی و سخت یاری کرده اند، اما امسال رهبری به نکته کلیدی اشاره نمودند و از دولت و ملت خواستند که در ایجاد فضای همکاری صمیمانه تلاش کنند؛ فضای همدلی و همکاری مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت و بین دستگاهها و نهادهای دولتی و غیر دولتی.

در شرایط محیط بین المللی و داخلی کشورمان، همکاری صمیمانه یکی از ضرورت های حیاتی می باشد. شکل گیری فضای همکاری و همدلی ملت و دولت نیازمند شرایطی چون؛ دربرگیری عمومی، شناخت مؤلفه های فرهنگی جامعه ایرانی، قوانین و مقررات و نقش های روشن، شفافیت گردش کارها و شناخت پیش رانها و موانع همکاری، مرور عملکرد گذشته در همکاری و نحوه حل اختلاف و... می باشد.

به نظر می رسد از آنجا که اساتید از جمله گروه های مرجع و مورد اعتماد جامعه می باشند، در تحقق شعار امسال و ایجاد شرایط همدلی و همزبانی میان دولت و ملت نقش بسزایی می توانند ایفا نمایند. اینجانب نیز به عنوان عضو کوچکی از خانواده دانشگاه آزاد اسلامی تهران غرب ضمن تبریک اعیاد گذشته و پیش رو در ماه مبارک رجب و شعبان برای همه شما دانشگاهیان توفیق، سلامتی و بهروزی را از درگاه ایزد منان خواستاریم.

کانون خیر خواهان همدل

تاریخ تأسیس: دی ماه ۱۳۹۳

و با تقدیم پک پذیرایی و هدایای کودکانه از آنان دلجویی نمودند.

- به مناسبت روز مادر مورخ ۹۴/۱/۲۲ با همکاری بانوان کانون خیر خواهان همدل با همکاری دفتر فرهنگ اسلامی مراسم باشکوهی را جهت تقدیر از مقام بانوان با حضور بانوان برگزار شد.

کانون خیر خواهان همدل

با هدف گسترش و فرهنگ خیر و برکت توسعه و ارتقای سلامت اجتماعی و نوع دوستی، ترویج فرهنگ خیر خواهی، گذشت و فداکاری پس از تشکیل جلسات هفتگی با دانشجویان مورخه ۹۳/۱۱/۲۹ با شعار سلام بر همدلی درود بر زندگی فعالیت های اجتماعی و عام المنفعه خود را آغاز نمود.

شعار کانون

سلام بر همدلی درود بر زندگی

* سیاست ها

ترویج سلامتی، خیرخواهی، نوع دوستی و همدلی در دانشگاه تقویت فرهنگ خیر و برکت، گذشت و فداکاری در دانشگاه گسترش حلم، آرامش و مهربانی در دانشگاه امروز جامعه بیش از گذشته نیازمند اعتماد سازی، صداقت و فداکاری است همراه و همدل از دانشگاه شروع کنیم

فعالیت های کانون در سال ۱۳۹۴

راه اندازی سایت کانون خیر خواهان همدل
برگزاری بازارچه فروش غذا به نفع نیازمندان
اردوی فرهنگی
برگزاری اردوهای ورزشی
دیدار با ایشارگران
تولید نشریه فرهنگ همدلی و...

* فعالیت های انجام شده از آغاز تا کنون

- برگزاری اولین همایش کانون خیر خواهان همدل با حضور جمع کثیری از دانشجویان، کارکنان، معاونین، ریاست واحد، مشاور وزیر محترم بهداشت
- در تاریخ ۹۳/۱۲/۲۱ با حضور و فعالیت جمعی دانشجویان به دیدار کودکان سرطانی در بیمارستان امام خمینی (ره) رفتند

همدلی در جامعه

دانشجوی زهرآبایی

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت فرهنگی واحد تهران غرب
عضو هیئت تحریریه نشریه فرهنگ همدلی

یک ارتباط خوب که پیامدهای مثبت برای فرد و جامعه را در پی خواهد داشت. رواج این فرهنگ غنی به پیشگیری بسیاری از رفتارهای ناخوشایند کمک و به افراد شناختی کامل‌تر و صحیح‌تر اعطا می‌کند. بسیاری از روابط اجتماعی و خانوادگی با اتکا به اصل همدل بودن بهبود می‌یابد و دریچه‌ای جدید برای پیشرفت جامعه و افراد را می‌گشاید. افراد با اتکا به این اصل میل به فعالیت‌های گروهی پیدا خواهند کرد خود را در برابر طرف مقابلشان مسئول خواهند دید و ناخواسته ایده‌هایی نو و خلاقانه خلق خواهند کرد. بیاپید از خانواده کوچکمان شروع کنیم با ایجاد حس همدلی روحیه اعضا تقویت و سلسله‌وار خواهیم دید که افراد جامعه شاداب‌تر و با انگیزه به امور خود می‌پردازند.

بیاپید تا همدل بودن را از یاد نبرده‌ایم برای تقویت آن از گام‌های کوچک ولی موثر شروع کنیم. بیاپید روحیه بخشش را بیشتر از قبل در خود تقویت کنیم و از انفجار بمب حسد و کینه که تمام احساس و عواطف و مهربانیمان را ویران می‌کند دورباشیم. بیاپید غم را از چهره‌ای مومن برداشته و شادی را به او هدیه دهیم. کمی کوشش برای صلح و آشتی و ایجاد سازش بین اعضا موجب خشنودی خدا و افراد خواهد شد و آن زمان است که انسان‌ها قابل فهم‌تر می‌شوند و جامعه‌ای برپایه همدلی و مهربانی بنا خواهیم کرد. ما اگر به مقام سلیمانی که ناطقه‌ی ما بر همه شئونات ملکی است برسیم نه تنها زبان مردمان بلکه زبان سبزه و صحرا و کوه را در خواهیم فهمید و آن زبان خداست که هزاران درس توحید را به ما می‌دهد.

یکی از بارزترین و تحسین برانگیزترین صفات جامعه‌ی ایرانی از گذشته تا به حال همدل و هم زبان بودن مردم این مرز و بوم است. همدلی آنقدر مهم است که قرآن کریم از آن به عنوان یک نعمت بسیار بزرگ بر پیامبر اکرم (ص) یاد می‌کند. در نگاه اول به نظرمان می‌آید که همدل بودن فقط برای طرف مقابلمان حس خوبی ایجاد می‌کند در صورتی که این خطایی بیش نیست هر انسانی با همدل بودن دوست داشتنی قابل اطمینان و قابل احترام به نظرمی‌آید. به تعبیر روشن‌تر در طول زندگی انسان‌ها مواقع مهمی پیش می‌آید که فرد به تنهایی از مشکل خویش بر نمی‌آید و نیاز به درک شدن در آن زمان است که اصل همدل بودن بهترین گزینه برای حل مشکل اوست. وجود همدلی در پهنه‌ی فرهنگ ایران جایگاه بلندمرتبه‌ای دارد و چه بسیار اتفاقات مهمی که از سایه‌ی همین واژه پر از معنا رقم خورده است. ما افراد جامعه برای گسترش این فرهنگ باید کمی منفعت‌طلبی و مادی‌گرایی را که بسیاری از مردم را درگیر یک رقابت نادرست کرده است، کنار بگذاریم تا قدرت درک افراد را پیدا کنیم و از منظر فرد به غم‌ها و شادی‌های نگاه کنیم آن زمان است که گام‌های بزرگی برداشته‌ایم و توانستیم تفاوت‌ها را بپذیریم و به آن‌ها احترام بگذاریم. امروزه کمی همدل بودن و مهربانی کافی است برای شروع

همدلی از همزبانی بهتر است

دانشجو ی امیرحسین مرتضوی راد
دانشجوی کارشناسی عمران واحد تهران غرب
عضو هیئت تحریریه نشریه فرهنگ همدلی

شود؛ زیرا در این صورت است که هر گونه اختلاف و جنگ و جدل از میان می‌رود و به جای آن صلح و صفا می‌آید و امید دشمنان به نومی‌دی بدل می‌شود؛ زیرا در جایی که همدلی و همزبانی باشد، دشمن راهی برای رخنه نمی‌یابد تا پیوندها را بشکند و گسست میان انسان‌ها پدید آورد. بنابر این همدلی باید به همزبانی تبدیل شود و اینکه همزبانی اوج همدلی و تقویت‌کننده آن است.

برخی از افراد واژگان مشترکی را به کار می‌برند در حالی که بین آنها تنها اشتراک لفظی وجود دارد؛ به عنوان نمونه هر دو از حقوق بشر و آزادی سخن می‌گویند، ولی درک مشترکی از مفهوم آنها ندارند؛ زیرا یکی آزادی را به معنای بی‌مبالاتی و برآوردن نیازهای شهوانی و طبیعی و غریزی و هواهای نفسانی می‌داند و آن دیگری از آن، مفهوم والاتری در نظر دارد که رهایی انسان از هر گونه عامل بازدارنده و مقیدکننده انسانیت است.

از نظر چنین شخصی رهایی از هواهای نفسانی و مدیریت آن عین آزادی است. بنابر این تفاهم بیانی و سپس همزبانی نقش مهمی در همدلی افراد خواهد داشت. تفاهم در مفاهیم و سپس ارائه آن در قالب مشترک زبانی و واژگانی می‌تواند همدلی را افزایش دهد. در قرآن به اشکال مختلف از تحریف معنوی و تغییر کلمات سخن به میان آمده است، رویه‌ای که برخی برای ایجاد اختلاف و یا تحقق اهداف شوم خود بهره می‌گیرند. اختلاف زبانی می‌تواند آثار بدی را به دنبال داشته باشد و موجب درگیری و خصومت بی معنا شود؛ از همین رو در قرآن و در آیه ۱۰۴ سوره بقره از کاربرد هر گونه واژگان و اصطلاحاتی که سبب تضعیف یا نابودی همدلی شود پرهیز داده شده است.

همزبانی در لغتنامه دهخدا این چنین معنی شده است: همزبانی. [هَ زَ] (حامص مرکب) همدردی. زبان یکدیگر را فهمیدن.

اما همدلی به معنای وحدت در عقیده و هدف در میان گروه‌های مختلف انسانی است و این به تنهایی می‌تواند افراد غیر متجانس و متضاد و متناقض را در کنار هم گرد آورد و پیوند زند، اما باید توجه داشت که امت اگر فراتر از همدلی بتواند همزبان نیز باشد به همان میزان نیز همدلی او افزایش می‌یابد.

اگر اتفاق و اتحاد و همدلی باطنی بخواهد باقی و برقرار باشد باید این همدلی به همزبانی تبدیل شود و همه کسانی که عقیده و هدف مشترکی دارند یک زبان برای بیان عقیده و هدف خویش برگزینند.

البته همدلی اساس است و همزبانی فرع؛ چرا که ممکن است که برخی همزبانی ظاهری داشته باشند ولی همدلی نداشته باشند. کسانی که همدل هستند در نهایت به زبان مشترک دست خواهند یافت، ولی کسانی که همزبان هستند کمتر اتفاق می‌افتد که به همدلی دست یابند؛ زیرا همدلی در حوزه عقیده و ایمان و امور باطنی و اساسی است در حالی که همزبانی در حقیقت در حوزه ظاهر و روش و اجرا است.

پس زبان محرمی خود دیگرست

همدلی از همزبانی بهترست

پس اصل آن است که این همدلی با همزبانی همراه

تأثیر فرهنگ روابط مکتوب فاصله داریم...

دکتر مستوره عزت زاده
رئیس دفتر فرهنگ اسلامی واحد تهران غرب و مدرس دانشگاه

ایران به علت اینکه در این رسانه‌ها نیز ارتباط شفاهی (صوت و تصویر) غلبه داشت، زمینه عمومیت یافتن فرهنگ مصرفی مکتوب را در میان نسل‌های مختلف کم کرد با ورود رسانه‌های شفاهی، سنت فرهنگی مکتوب در ایران هنوز جا نیفتاده است.

نخستین دستگاه چاپ و تولید روزنامه در ایران در سال ۱۲۵۳ هجری (۱۲۱۶ هجری شمسی) مقارن سال ۱۸۳۷ میلادی بود، همچنین عمومیت پدیده بی‌سوادی در جامعه ایرانی و سنت راهبر بودن آن مانع اصلی گسترش فرهنگ مصرفی مکتوب بود.

از دوره نسل آرمانگرایی مشروطه‌خواه مطبوعات در ایران حضور دارند اما شعاع نفوذ آن تنها محدود به روشنفکران و باسوادان اندک دستگاه‌های دیوانی و رهبران فکری جامعه است. این امر در مورد نسل‌های خاموش ایرانی (نسل دوره کودتاهای نظامی و جنگ جهانی اول و دوم) و آرمانگرایی دوم (انقلابیون سال ۱۳۵۷) با ورود رادیو و تلویزیون و اهمیت یافتن مجدد منبر و سخنرانی و نوارهای صوتی رهبران سیاسی و اجتماعی که اساسا رسانه‌های شفاهی هستند و برای استفاده نیاز به سوادخواندن و نوشتن ندارند، زمینه فراگیر شده مطبوعات و فرهنگ مصرفی مکتوب را در جامعه ایران بسیار کم‌رنگ کرد.

محققان حوزه جامعه‌شناسی نسل بعد از انقلاب سال ۱۳۵۷ را به سه نسل دسته‌بندی کرده‌اند؛ نسل اول

مصرف فرهنگی آن چیزی است که مردم جامعه در اوقات فراغت‌شان انتخاب می‌کنند، مانند گوش کردن به موسیقی و تماشای فیلم، مطالعه کتاب و نظایر آن. مصرف فرهنگی نیازها و تمایلات ما را جهت می‌دهد، سبک زندگی ما را می‌سازد، نشان‌دهنده هویت ما و تفاوت‌های اجتماعی ما و دیگران است.

با نگاهی به تاریخ جامعه ایران در می‌یابیم که هویت فرهنگی و اجتماعی ایران مبتنی بر سنت فرهنگ شفاهی و ارتباطات چهره به چهره بوده است (شنیدن و گفتن). بستر اصلی ارتباطات اجتماعی در ایران از قدیم ارتباطات چهره به چهره و مهم‌ترین ابزار آن زبان شفاهی بوده است که اهمیت و جایگاه رسانه منبر در ایجاد همبستگی و تحولات اجتماعی تا دوران معاصر نیز ناشی از نهادینه شدن ارتباطات شفاهی در تار و پود زندگی اجتماعی ایرانیان دارد. تا جایی که هنوز هم در جامعه ایرانی اعتبار شنیده‌ها و اطلاعات رد و بدل شده در ارتباطات میان فردی بین افراد در جامعه بیشتر از ارتباطات مکتوب و مطالعه منابع اطلاعاتی است. صنعت چاپ در ایران، ورود و ظهور کتاب و روزنامه‌ها و شکل‌گیری نهادهای مدرن آموزشی نیز توانست بر این جنبه فرهنگی عام یعنی سنت فرهنگ شفاهی غلبه کند. بنابراین سنت فرهنگی مکتوب (خواندن، نوشتن) و به تبع آن مصرف فرهنگی مکتوب عمومیت پیدا نکرد و ورود رسانه‌های نوین مانند سینما، رادیو و تلویزیون به

متولدان سال‌های ۵۸ و ۵۹ هستند که در اواخر دهه ۷۰ به بلوغ می‌رسند. افراد این نسل اکنون حداقل از ۳۰ سال سن برخوردار بوده و جزو نسل‌های فعال و جوان جامعه ایرانی هستند. دوران کودکی این نسل با تغییر سیاست‌های فرهنگی و رسانه‌ای و در اوج سال‌های جنگ ایران و عراق و پیامدهای آن همراه بود و در دوره نوجوانی با تحریم‌های اقتصادی روبه‌رو شدند. دوران رشد و بلوغ این نسل با رسانه‌هایی همچون ویدیو، بازی‌های ویدیویی، برنامه‌های ماهواره، فناوری کامپیوتر و اینترنت همراه بوده است. این نسل را می‌توان نسل جوان یا نسل (X) ایرانی نامید که بر اثر تحولات اجتماعی و نوع مصرف رسانه کم‌کم در حال فاصله گرفتن از ارزش‌ها و آرمان‌های نسل‌های گذشته است. ذائقه، نگرش و سبک زندگی متفاوتی از نسل پیشین دارد. در غیاب رسانه‌های قدرتمند کتاب و مطبوعات، رسانه‌های نوین شفاهی و فیلم‌ها و بازی‌های ویدیویی نفوذ زیادی در میان آنها یافتند و با آمدن کامپیوتر، اینترنت و رسانه‌های ماهواره‌ای نیز آنها جزو مخاطبان و کاربران اصلی آن هستند.

نسل دوم بعد از انقلاب که می‌توان آنها را نسل هزاره یا وای (Y) ایرانی نامید، متولد سال‌های دهه ۱۳۷۰ هستند که در اواخر دهه ۱۳۸۰ به بلوغ رسیده‌اند. سال‌های کودکی این نسل با تحولات سیاسی و اجتماعی دوران پس از جنگ و بازسازی فضای فرهنگی کشور تحولات دوم خرداد ۱۳۷۶ همراه است. این نسل در دوران توسعه کامپیوترها، تلویزیون‌های ماهواره‌ای، بازی‌های کامپیوتری، فناوری‌های نوین ارتباطات و اطلاعات مانند موبایل و اینترنت و نسل اول رسانه‌های اجتماعی (وبلاگ و وب‌یک و شبکه‌های اجتماعی) رشد و بلوغ یافته‌اند. نسل سوم کاملاً در یک دنیای رسانه‌ای شده به دنیا آمده‌اند. متولدان دهه ۱۳۸۰ به بعد که در اواخر دهه ۱۳۹۰ به بلوغ می‌رسند، جزو نسل سوم انقلاب یا همان نسل زد (Z) ایرانی هستند. دوران کودکی این نسل با شعارها و سیاست‌های فرهنگی و رسانه‌ای متفاوت

از دولت‌های قبل همراه بود. این نسل در اوج توسعه رسانه‌های اجتماعی وبلاگ‌ها، ویکی‌ها، میکروبلگ‌ها و شبکه‌های اجتماعی مجازی رشد و نمو پیدا کرده و جامعه‌پذیر می‌شوند. اگر نگاه کنیم، می‌بینیم که در تمام دوران تاریخی از نسل آرمان‌گرای اول تاکنون مصرف فرهنگی مکتوب نتوانسته به اندازه دیگر مصرف فرهنگی شفاهی و رسانه‌های نوین دیگر عمومیت پیدا کند.

در هر سه نسل بعد از انقلاب، رسانه‌های شفاهی در بسیاری از موقعیت‌ها گروه مرجع است و جهان‌بینی و برداشت آنها از واقعیت تا حد زیادی ناشی از محتوای رسانه‌ها است. به عبارتی دنیای ذهنی و عینی آنها از رسانه‌های شفاهی متأثر شده است. مطالعات و آمارها در ایران نشان می‌دهد که بین میزان تماشای رسانه‌های تلویزیونی و میزان مطالعه کتاب و روزنامه و رسانه‌های چاپی رابطه معکوسی وجود دارد. سرانه تماشای تلویزیون در ایران حداقل چهار ساعت در روز است در حالی که سرانه مطالعه ۱۸ دقیقه در روز است.

به نظر می‌رسد با توجه به جوانی جمعیت جامعه ایرانی، اکثریت قاطع این کاربران رسانه‌های اجتماعی (رسانه‌های مالتی مدیا) نسل نوجوانان و جوانان باشند که هم‌اکنون رسانه‌های اجتماعی به عرصه‌ای مساعد برای خودنمایی و ابراز وجود و هویت‌بخشی این نسل تبدیل شده است. کاربران رسانه‌های اجتماعی می‌توانند در این سایت‌ها صفحات و پروفایل‌های شخصی برای خودشان ایجاد کنند، شبکه‌ای مجازی از دوستان‌شان پدید آورند، آنها می‌توانند همانند فضایی که وبلاگ‌ها و میکروبلگ‌ها در اختیارشان قرار می‌دهند یادداشت‌های کوتاه و بلندشان را منتشر کنند، عکس، صدا و ویدیوهای شخصی‌شان را آپلود کنند، از آخرین اخبار و رویدادها در حوزه‌های مختلف آگاه شوند، در صفحات هواداری و اتاق‌های گفت‌وگوی متنوع عضو شوند و قابلیت‌های فراوان دیگری که ممکن است هر شبکه اجتماعی برای کاربرانش فراهم کند. بنابراین می‌توان گفت

فرهنگی و رسانه‌های کشور / مقاومت در برابر تغییر و گذار از رویکرد سنتی به مخاطب به سوی رویکرد تعاملی آنلاین کاربرمحور / فقدان سیاست جامع برای آموزش و فرهنگ‌سازی برای تقویت سواد فناورانه نسل‌های فعال ایرانی / و ...

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از شاخص‌های توسعه در هر جامعه میزان توسعه مصرف فرهنگی مکتوب شامل مطالعه کتاب، روزنامه‌ها و مجله و نظایر آن است. رسانه‌های مکتوب، مخاطبان را پرسشگر، تعقلی و خردگرا بار می‌آورد اما رسانه‌های شفاهی افراد را پذیرا و احساسی بار می‌آورد. ظهور و توسعه سریع رسانه‌های شفاهی در میان مردم نیز عاملی مزاحم برای شکل‌گیری فرهنگ مکتوب شد و گوی سبقت را از رسانه‌ها ربود. اکنون در جامعه اطلاعاتی که اینترنت و رسانه‌های اجتماعی ستون فقرات آن را تشکیل می‌دهند، به دلیل نهادینه نشدن فرهنگ مکتوب و علاقه و میل اندک مردم به خواندن یا نوشتن و تولید پیام و ضعف سواد رسانه‌ای مخاطبان و کاربران، بیشتر به عرصه‌ای برای فعالیت‌های «سرگرمی‌محور» کاربران تبدیل شده است در حالی که گمان می‌رفت رسانه‌های حاصل از همگرایی فناوری‌های نوین عرصه برای توسعه فکری و اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی نسل جدید تبدیل شود.

یکی از ویژگی‌های شگرف اینترنت و فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات شکل‌گیری هویت‌های مجازی و حضور نسل‌های گوناگون به صورت فعال در رسانه‌های اجتماعی مجازی است. رسانه‌های اجتماعی توانسته‌اند افراد گوناگون با علایق، زبان‌ها و اندیشه‌های مختلفی را گرد هم جمع کند تا آنها با هم به اشتراک دانش، اندیشه‌ها، باورها و علایق، ایجاد تفاهم و تعمیق دوستی‌ها بپردازند یا برای پیگیری اخبار و ارایه نظر و آگاهی از جریان رویدادها و بازخورد به پیام‌های گوناگون، توسعه کسب و کار و اشتغال، تماس با خانواده و دوستان و همچنین سرگرمی و غیره از آن بهره بگیرند.

فرصت‌های توسعه فرهنگ مصرفی مکتوب

رسانه‌های اجتماعی نوین فرصت‌های جدیدی را برای توسعه فرهنگ مصرفی مکتوب در بین نسل‌ها و تبادل اطلاعات فراهم کرده است. برخی از این فرصت‌ها عبارتند از:

قدرت شبکه‌سازی از طریق لایک کردن و به اشتراک گذاشتن، اظهار نظر و ... / بهره‌گیری از قدرت و سرعت انتشار و ویروسی اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی / ایجاد ارتباط تعاملی بین خالق و نویسنده و کاربران - مرگ فاصله‌ها / همبسته کردن فرهنگ مکتوب و شفاهی و ایجاد پیوند بین این شکاف تاریخی در جامعه ایران / جهانی کردن فرهنگ و ادبیات و اندیشه بومی ایرانی از طریق اطلاع‌رسانی، تبلیغ و انتشار در رسانه‌های اجتماعی / و ...

تهدیدها برای توسعه فرهنگ مصرفی

علاوه بر فرصت‌هایی که رسانه‌های نوین برای ایجاد ارتباطات تعاملی و نشر و اشاعه فرهنگ مصرفی مکتوب فراهم کرده است اما برخی از تهدیدها و چالش‌هایی وجود دارد که استفاده از رسانه‌های اجتماعی به عنوان ابزار توسعه و اشاعه فرهنگ مصرفی مکتوب را با دشواری‌های روبه‌رو می‌کند. از جمله این چالش‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

فقدان بینش دیجیتال در میان مدیران و سیاستگذاران

راه و رسم زندگی

حجت الاسلام والمسلمین محمد علی زم

تجلی فرهنگ حاکم در هر جامعه‌ای، سبک زندگی مردم آن جامعه است که در این خصوص مقام معظم رهبری بارها آن را مورد تأکید قرار داده‌اند و آن را بخش حقیقی و اصلی تمدن دانسته‌اند. موضوعاتی مثل خانواده، ازدواج، نوع مسکن، نوع لباس، الگوی لباس، الگوی مصرف، نوع خوراک، نوع آشپزی، تفریحات زبان، کسب‌وکار، رفتار مردم در محل کار و خانواده و دانشگاه و مدرسه و فعالیت‌های ورزشی و سیاسی و رسانه‌ای، رفتار مردم در ارتباط با پدر و مادر رئیس و رئیس و پلیس، رفتار مردم در سفر و در ارتباط با همسایه، بیگانه و حتی دشمن و ... همه و همه برخاسته از فرهنگ جاری در اجتماع است. در زمانه‌ای که رسانه‌های بیگانه با تولید انبوه و بی‌رویه آثار مستقیم و غیرمستقیم، راه و رسم فرهنگی سرزمین‌های خود را به فرهنگ و نسل‌های جوان ما و مشرق‌زمینان دیکته می‌کنند، نیاز به تألیف متونی که در عین اتصال و ارتباط با ریشه‌های اسلامی - ایرانی، بتوانند افضائات عصر مدرنیسم و پست‌مدرنیسم را هم در نظر بگیرند، بیش از پیش احساس می‌شود. برای ترویج راه و رسم زندگی نیاز به تولیدات فرهنگی داریم تا ذهن مردم را بهتر و شفاف‌تر جهت بدهیم.

در کنترل زبان، در تداوم رابطه اجتماعی، در باور و پذیرش تفاوت‌ها؛ در تحمل سختی‌ها، سردی‌ها، ایجاد انگیزه زندگی سالم، در دفع هراس از آینده و... باید پیشرفت‌های در همه زمینه‌های زندگی، از جمله امور تربیتی، اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی را بر اساس «تدریج» به آهستگی طراحی و مدیریت کرد و هرگونه برخورد دفعی و تصمیم‌گیری و اقدام عجولانه را در مخالفت ذاتی با نظام تدریج آفرینش و راه و رسم سازی زندگی بدانیم. تولیدات فرهنگی ما کم است تولید کنیم ... مجله، کتاب، فیلم خوب، موسیقی اصیل و... و توجه داشته باشیم برای ساختن و ترویج راه و رسم صحیح زندگی باید به همه ابعاد زندگی پرداخت.

سهام خود را بشناس

چنین نیست که آنچه خلق می‌کنی و می‌آفرینی، حتماً توسط خودت اجرا هم بشود! جهان در نزد آفریدگارش یک پیکره واحد بیشتر ندارد و انسان‌ها برای زندگی کردن در آن به‌مانند اجزاء یکدیگرند که هر جزء آن برای تکمیل شدن و کمال یافتن نیازمند اجزاء دیگر است، پس ممکن است فکر و خلاقیت در پدیدآوردن چیزی و کاری سهم تو بوده و اجرا و تحقق آن به دیگری یا دیگران سپرده شده باشد.

برگرفته از کتاب سبک زندگی نوشته حجت الاسلام محمد علی زم

مصاحبه با دکتر محمدصادق رحمانیان مدیر محترم رادیو فرهنگ

■ همدلی از نظر شما چه تعریفی دارد؟

■ به نام خداوند بخشنده مهربان

همدلی واژه ای ترکیبی است که مانند همه واژگان ترکیبی معنایی متفاوت از اجزای خود دارد. همدلی اوج درک و فهم متقابل میان دو موجود زنده، یا میان دو انسان یا در معنایی وسیع میان جامعه‌ای از انسان هاست. یعنی درک، حس و قبول موقعیت خاصی است که یک نفر یا جمعی در بستری اجتماعی در آن کنش می‌کنند.

بگذارید به آغاز سال ۱۳۹۴ باز گردیم، به سنت هر ساله رهبر فرزانه انقلاب بنابر مصلحت‌ها و ضرورت‌ها نامی برای سال انتخاب نمودند. سال ۱۳۹۴ هجری - شمسی سال دولت و ملت، همدلی و هم‌زبانی نام گرفت. انتخاب واژگان توسط شخص ایشان همواره از دقتی برخوردار است که هر واژه وزن و جایگاه خود را دارد.

اشاره ایشان به همدلی و هم‌زبانی میان دولت و ملت، آن جمله و ترکیب پر رمز و پر معنایی است که در صورت عملیاتی شدن (انشاء الله) دستاوردهای

بزرگی را برای ملت و ایران اسلامی به ارمغان خواهد آورد.

عمل به این مفهوم فرهنگی که حضرت آقا فرموده‌اند باعث خواهد شد آرزوهای بزرگی دست‌یافتنی شود آرزوی پیشرفت اقتصادی، اقتدار و عظمت منطقه‌ای و بین‌المللی جامعه ایرانی.

بنابراین، مفهوم همدلی در عرصه اجتماعی، یعنی درک موقعیت‌ها و بصیرت‌افزایی فردی و در نهایت جمعی. همدلی یعنی، افزایش صبر، تلاش و کوشش و یک دل و یک صدا بودن در عرصه داخلی و جهانی. همدلی یعنی با هم بودن،

وحدت اجتماعی و تلاش بیشتر در همه عرصه‌ها، به خصوص فرهنگ عمومی که موتور اصلی و قدرتمند همه انواع توسعه‌هاست. از پیشرفت علمی تا رشد اقتصادی. از تولید ملی و ایرانی تا انعکاس و انتقال فرهنگ ایرانی - اسلامی به جهان.

همدلی یعنی دوستی، محبت و با هم بودن و مطمئن هستیم که بنیاد این همدلی‌ها و دوستی‌ها حتما در خانواده سالم و شاداب و عاشق شکل می‌گیرد.

■ نمود اجتماعی همدلی و هم‌زبانی در رادیو فرهنگ چگونه است؟

■ علی‌رغم گسترش رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی در چند سال اخیر، حتی با توجه به استفاده همزمان برخی رسانه‌ها از قالب‌های جذاب انتقال اطلاعات و دانایی، رادیو به عنوان یک رسانه گرم و جوه جذاب خود را حفظ کرده است.

رادیو اکنون در ایران، تبدیل به رسانه‌ای کاملاً بومی شده که در خدمت اجتماع پویا ست. می‌دانیم که رادیو در کشور ما ۷۵ ساله شده است. ۷۵ سال، یعنی نهایت خرد، تدبیر و محبت. درست مثل پدر بزرگی که در خانه ماست این پدر مظهر محبت و دوستی و عقل است.

با این تفصیل باید بگویم که: رادیو فرهنگ به عنوان بخشی از خانواده بزرگ صدا، وظیفه تاریخی و مهمی به عهده دارد. رادیو فرهنگ باید زبان‌گویای برجسته‌ترین اندیشمندان و هنرمندان و دلدادگان فرهنگی ایرانی اسلامی باشد. از سوی دیگر، آن بخش از فرهنگ بومی ما، که در قالب عادات و آداب و نکته‌ها قرار داشته و می‌تواند رفتارهای سالم اجتماعی و فردی را بازسازی نماید، باید از طریق رادیو فرهنگ در جامعه انعکاس بیابد. بنابراین، رادیو فرهنگ در میانه صدای نخبگان و مفاخر، و نیز مردم فرهنگ آفرین قرار دارد. پلی است در ارتباط مردم با مردم. اندیشه با اندیشه و رفتارهای عالی اخلاقی با رفتارهای اخلاقی‌تر.

با این سرفصل‌ها، تلاش شده و خواهد شد که فرهنگ همدلی، فرهنگ هم‌زبانی (میان همه ایرانیان و اقوام ایرانی) بیشتر از همه در قالب برنامه‌های علمی و هنری و اجتماعی انعکاس یابد. زبان فارسی، هنر ایرانی - اسلامی، اندیشه و اندیشمندان ایرانی و مسلمان و باز تولید و نمایش دستاوردهای علمی و اجتماعی ایرانیان بیشتر از همه

در این رادیو شنیده خواهد شد.

قرار ما در رادیو فرهنگ، توسعه فرهنگ، توسعه و معرفی دقیق سبک زندگی ایرانی - اسلامی و نیز ورود به بخش‌های مغفول مانده فرهنگ اجتماعی است. بخش‌هایی چون: فرهنگ اقتصادی، هنر و فرهنگ؛ فرهنگ اجتماعی و آداب شهروندی و .... فرهنگ کار است. بخش‌های که اخیراً نهاد‌های پژوهشی درجه اول نظام همچون: فرهنگستان‌ها، شورای عالی انقلاب فرهنگی و نهادهای آموزش دینی در آن‌ها سخت مشغول کار پژوهش و سند آفرینی اند. نمود اجتماعی همه اینها، در برنامه‌های این رادیو قابل شنیدن و انشاءالله بیشتر شنیده شدن است.

■ در رسانه ملی با توجه به سال جدید چه برنامه‌ای جهت ترویج فرهنگ همدلی و هم‌زبانی دارید؟

■ اصولاً کل فضای کنداکتور رادیو فرهنگ از ۲۶ اردیبهشت امسال، پاسخ‌گویی و فرهنگ‌سازی درباره مفاهیم همدلی و هم‌زبانی است اما به صورت تخصصی‌تر یا در حقیقت آشکارگویی و مشخص برنامه‌های ویژه‌ای پیش‌بینی شده است. برنامه راهبرد به طور خاص به بررسی مفاهیم ذکرشده نام سال و نیز ابلاغیه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) درباره اقتصاد مقاومتی خواهد پرداخت.

در برنامه‌های حیطه اطلاع‌رسانی و تحلیلی شبکه که هر روز در صبح و بعد از ظهر پخش خواهد شد، تلاش می‌گردد درباره همدلی و هم‌زبانی و اصولاً نام سال بطور دقیق گفتگو و اطلاع‌رسانی شود.

■ جهت اجرایی شدن همدلی و هم‌زبانی میان مردم جامعه و با توجه به بلند مدت بودن امر خطیر فرهنگ‌سازی، چه برنامه‌ای برای اجرایی شدن سیاست‌های فرهنگی خود دارید؟

■ اتفاقاً این امر، جزو ضرورت‌های مدیریت فرهنگی است.

ابتدا باید بگوییم که ما برای تعمیق همدلی و هم‌زبانی، نیازمند ایجاد و تفهیم این موضوع میان اهل رسانه و اهل فرهنگ هستیم. یعنی حس همدلی ابتدا باید به منتهای درجه خود میان خود ما ایجاد شود. در مرحله بعد انتقال این حس و موضوع به جامعه (مخاطبین فرهنگ) است. برای این مهم رسانه‌ها (و در اینجا رادیو فرهنگ) ابزار شناخته شده و تخصصی خود را دارند. ما در رادیو فرهنگ این فرآیند را چنین تعریف می‌کنیم:

- ارزیابی و باز تعریف مدام برنامه‌ها از نظر گاه میزان تاثیر آن‌ها بر مخاطب (با توجه به شاخصه‌های هدف‌گذاری شده)

- تغییرات تخصصی کندانکتور و رفتن به سمت ایجاد یک کندانکتور پخش سیال و قابل انعطاف رسانه‌ای. - ایجاد ارتباط دوسویه و کاربردی با نهادهای متولی امر فرهنگ، چه نهادهای پژوهشی و چه نهادهای اجرایی.

- افزایش تولید و پخش برنامه‌های تعاملی مخاطب محور به منظور افزایش ضریب اعتماد رسانه.

- استمرار و بازگویی هدف‌ها، موضوع‌ها و عناصر روان شناختی درگیر در ساختار همدلی.

- و بالاخره خواستن عمومی این همدلی، از برنامه سازان تا مخاطبان، زیرا امر خوب و اخلاقی بی شک در میان مردم با استقبال مواجه خواهد شد. این خواستن به معنای باور کردن و اعتماد کردن است. در رسانه به این امر (افزایش ضریب اعتماد) می‌گوییم.

■ یک تمثیل ادبی از همدلی و هم‌زبانی بیان کنید؟

■ ادبیات فارسی، لبریز از موضوعات ناب است. موضوعاتی که برای بشر امروز و انسان این زمانه

نیز آموزنده است. جای جای این ادبیات از متون نثر که به نام اندرنامه‌ها می‌شناسیم تا متون نظم که هر یک شاهکار جهانی است، موضوع وحدت، همدلی و خواستن را در خود نهفته دارند. بیاد داشته باشیم که بیشتر ادبیات ما، یعنی ادبیات کلاسیک ما، در خود حکمت‌هایی از قرآن مجید کتاب دینی ما را دارند. نویسندگان تعلیم اسلامی خود را به زبان مردم روزگارشان بیان نموده‌اند. لذا تمثیل‌ها درباره همدلی فراوان است. اما من، در اینجا می‌خواهم یکی از شاهکارهای خرد و اندیشه ایرانی را مثال بیاورم. استعاره و تمثیلی زیبا از یکی شدن.

بله، حکایت من، حکایت سفر پرندگان به جستجوی سیمرغ است. و پایمردی و صبر و تلاش آنها برای یافتن سیمرغ. این تمثیل و استعاره پرواز مرغان بسوی امید و آگاهی است.

این سفر ادیسه وار که حاصل حکمت ایرانی است را عطار نیشابوری به زیباترین شکلی بیان کرده است.

نهایت این سفر به خودشناسی (و خداشناسی) منجر می‌شود. لذا ما حاصل همدلی و تلاش در راه هدف، رسیدن به مقام بندگی است. بندگی الهی و بندگی توحیدی.

در این ادیسه سترگ ایرانی، تنها کسانی سیمرغ می‌شوند که سختی‌ها، رنج‌ها و تلاش‌هایشان مستمر و یکپارچه باشد. آنگاه آواز پر سیمرغ، در همدلی مرغان در جستجوی حقیقت شنیده می‌شود. و چنین است که صاحب منطق الطیر می‌گوید:

گر به صدق آیی در این ره تو دمی

صد فتوح پیش باز آید همی

از اینکه فرصت این گفتگو به من داده شد، سپاس

زهرا اسوه همدلی

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت فرهنگی واحد تهران غرب
عضو هیئت تحریریه نشریه فرهنگ همدلی

او را سبکبال می کرد اما دیگر خدیجه نبود. مادر مادر عالم دیگر نبود ...

و تو ای بانوی ایثار و وفا، تلاش کردی برای پدر که محبوبترین خلق جهان است مادری کنی و موفق شدی چرا که پدرت تو را به لقب ام اییها مفتخر ساخت ... تو آمدی تا بگویی همدلی در زیر یک سقف یعنی چه؟ همسر شدی تا یادمان دهی عشق و وفا و گذشت و ایثار را ... مادر شدی تا مادری را به ما بیاموزی. بانوی عالم شدی تا رمز حجاب را در گوشمان نجوا کنی و شوق بندگی را در دل هایمان بر پا کنی.

بانو چند روزی که مهمان این دنیا بودی همه میدانیم با تو ای گل پیامبر چه کرده اند اما فقط سکوت می کنیم و سکوت و سکوت و حرفی نمی زنیم و فقط به یاد اسوه های بی نظیر شما و درس ها و گذشت ها و انفاق های شما در همان چند روز دنیا بسنده می کنیم و از آن الگو می گیریم.

شنیدم وقتی سائلی درب منزل شما آمد، شما در منزل چیزی نداشتید و تنها گردنبند مرواریدی که یادگار مادر عزیزتان بوده آن را در آوردید و به سائل دادید تا خدایی نکرده کسی از درخانه شما دست خالی برنگردد ...

بانوی من تو این چینی که فرزند برومندت قائم آل محمد (ص) در وصف تو این چنین نغمه و ترنم می کند؛ که ما حجت خدا بر اهل زمینیم و مادر ما فاطمه حجت خدا بر ماست.

او بزرگ انسانی است که در عمر کوتاه خود زبینه و برآزنده القابی چون کوثر، لیله القدر، ام اییها، ام الائمه النجباء، زهرا و فاطمه علیها السلام شد.

مادرم، ای بانوی دو عالم از شما یاری می جوئیم تا ما هم با همدلی و ایثار و گذشت همچون شما اسوه خوبی ها شویم و ادامه دهنده راه پر برکت و پر نور شما باشیم.

صدایت را می شنوم از مادرانه های خدیجه، صدای نفس هایت را می شنوم از میانه لالایی دلنواز حضرت رسالت و بابای مهربان عالم ...

تو ای بانوی آب و آینه مادریت را از آغوش پراز سکینه و دامن دامن مهربانی دیرینه آغاز کردی، خوب یادم هست که اولین غنچه را در گلستان همدلی با لبخندی زیبا و دلریا بر رخسار مادر کاشتی و اینگونه شد که عطر خوش مهر مادری، همدلی و هم زبانی را به سینه سینای مادران عالم هدیه کردی و تو پاک و پاکیزه قدم بدین جهان گذاری تا وصف تو در آیه انا اعطیناک الکوثر در گوش همه دنیا نواخته شود.

اسوه بی بدیل و بی نظیر همه زنان و مادران این سر زمین ...

سلام بر تو ای فاطمه و سلام بر پدرت ...

ای بتول پیامبر، خدا تو را در میان زنان بی مثل و بی همتا ساخت، ای بانوی دل گسسته از دنیا دختر معاد و آخرت پدر، ای حوریه بهستی خصال که خدا تو را از همه آلودگی ها منزّه ساخت و تو را طاهره، مطهره و حورالانسبه خواند.

تو را چند روزی خدای مهربان به زمینیان امانت داد تا این جماعت بدانند معنای حقیقی بانو بودن را و بدانند سرالاسرار خلقت زن کدام است؟

وقتی می گویند از دامن زن مرد به معراج رسد یعنی چه؟ اوج عروج یک انسان یعنی چه؟

آری چند روزی مهمان این دنیا بودی تا همسر بی نظیر علی ابن ابی طالب و مادرانه حسن و حسین و زینب باشی و می دانیم، پیامبر مهربانی هرگاه از در خانه پایش را بیرون می گذاشت ملاطفت ها و همدلی ها و همدردی های خدیجه

سبک زندگی با همدلی آحاد جامعه در عصر غیبت

دکتر عصمت سوادى
استاديار و عضو هیئت علمی واحد تهران غرب

چکیده

و کارهایی از این قبیل خود را سرگرم کنند، لذا وجود مدیریت صحیح و عاقلانه در سطح کلان در جهت هدایت، تدوین و انتخاب یک استراتژی راهبردی، طبق نقشه راهی که مقام معظم رهبری ترسیم نمودند، زمینه تحقق این طرح ملی و آینده ساز که حقیقتاً پیشرفت کشور و توسعه عدالت در گرو آن است از ضروریات اجتناب ناپذیر می باشد.

همدلی و ضرورت آن

اصلاح در نظام آموزشی کشور باید به گونه ای باشد که هرچه سطح آموزش بالاتر رود، اطلاع و شناخت بیشتری در خصوص درک و ضرورت همدلی در جامعه حاصل شود.

راهکار ایجاد فرهنگ همدلی

این مهم با استفاده و بهره گیری از برنامه های فرهنگی در سطح واحدهای دانشگاهی و برنامه های تلویزیونی و رسانه ای در این راستا و تغییر در فرهنگ تفرقه و ضد ارزش نشان دادن تفرقه براساس ارزش ها و آموزه های دین و مبارزه با تهاجم فرهنگی غرب در ایجاد فرهنگ ناپسند تفرقه و با آگاه سازی و تعمیق بینش و بصیرت سیاسی و اسلامی افراد جامعه می باشد، که سبک زندگی با همدلی در عصر غیبت رقم خواهد خورد.

در دنیای جدید، رسانه ها علاوه بر کارکرد سرگرم کنندگی،

یکی از پیش نیازهای رسیدن به همدلی در جامعه، زمینه سازی ذهنی و فرهنگی برای اقشار مختلف جامعه است. امروزه هر فردی از اعضای جامعه باید بداند که در فعالیت های خود به چه روشی می تواند حرکت کند که با همدلی بتواند کشور و نظام مقدس اسلامی را به اهداف تعریف شده در سند چشم انداز بیست ساله خود برساند و شکوفایی را در همه ابعاد ملی آن محقق سازد، لذا بدون ایجاد فرهنگ این کار و طراحی و تامین بایسته های آن به طور قطع راه به جایی نخواهد برد، چرا که همدلی در کشور یک شبه و به طور ناگهانی و با صدور یک دستورالعمل و بخش نامه عملی نمی شود، لذا فرهنگ سازی پایدار، بستر اصلی نهضت همدلی می باشد.

کلید واژگان: همدلی، سبک زندگی، عصر غیبت، آحاد جامعه

مقدمه

داشتن مدیریت مدیرانه و عاقلانه برای رسیدن به همدلی که مورد تاکید مقام معظم رهبری در سال نود چهارم با شعار سال که سال دولت و ملت، همدلی و همزبانی می باشد، یکی دیگر از ضروریات اولیه این امر به حساب می آید، مسئولان و متولیان امر با پرهیز از شعار زدگی نباید به برگزاری چند همایش، سخنرانی و چاپ مقاله

نقش اساسی در چگونگی مفهوم‌سازی مخاطبان از واقعیت‌های اجتماعی دارند.

همدلی، یکی از مفاهیمی است که رسانه‌ها نقشی بی‌بدیل در خلق و آفرینش آن ایفا می‌کنند.

کلوس، معتقد است که رسانه‌ها می‌توانند به نحوی نامرئی جامعه را به پذیرش و عملی کردن عقاید و رفتارهای اجتماعی و فرهنگی مورد نظر خود ترغیب کنند به عبارت دیگر از این طریق می‌توان به جامعه‌ای مبتنی بر اندیشه‌های خردمندانه رسید که ابزار ترویج و نشر آن وسایل ارتباط جمعی است (معتدناژاد، ۱۳۷۰، ص ۱۰).

برخی از کارشناسان ارتباطات، نیز فلسفه وجود وسایل ارتباط جمعی را القاء، تعمیم یا تکامل فرهنگی دانسته‌اند. راهکار اجرایی همدلی در جامعه

-در امور مالی

طبق تربیت دینی و برای ایجاد همدلی در عصر انتظار، سبک زندگی باید طوری باشد که یک فرد مومن ضمن مصرف اموال خود در راه رفع نیازهای فردی و خانوادگی با رویکرد اعتدال و میانه‌روی، باید حقوق واجب مالی، سهم خدا و جامعه را نیز با رغبت و نیت پاک و به قصد قربت به خدا ادا کند تا از این طریق رزق و روزی خود را طیب و پاکیزه کرده و بدین وسیله همدلی را در جامعه ایجاد کند. (سوره توبه، ۱۰۳).

پیامبر اکرم (ص)، میانه‌روی و صرفه‌جویی را از نعمت‌های اعطا شده‌ای بیان کرده‌اند که اگر خدا بخواهد به کسی ارزانی می‌کند زیرا انسان مؤمن، موظف است که از مال خود به اندازه «کفاف» خرج کند و کفاف، قدری از مال را گویند که برای هزینه زندگی انسان و خانواده‌اش در حد اعتدال، کفایت کند و خرج کردن بیش از آن، اسراف است و همین میانه‌روی باعث همدلی در جامعه اسلامی می‌شود. اهمیت اعتدال، در سبک زندگی مؤمنانه به اندازه‌ای است که پیامبر (ص) در بخشی از سخنانشان با تأکید، این

مطلب را تکرار می‌کنند که: «ایها الناس، علیکم بالقصد، علیکم بالقصد، علیکم بالقصد: ای مردم بر شما باد اعتدال و میانه‌روی، بر شما باد اعتدال و میانه‌روی، بر شما باد اعتدال و میانه‌روی.»

معصومین (ع) نیز امت پیرو اهل بیت (ع) را امت وسط و میانه معرفی کرده‌اند (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۲۴، ص ۱۵۳ و ج ۲۲، ص ۴۴۱).

به طور کلی اسلام دین اعتدال و میانه روی است؛ از طرفی امر به اصلاح مال و صرف آن در مصارف شخصی در حد کفاف و شئون افراد کرده و از طرف دیگر از رفتارهای ناپه‌نجار اسراف، تبذیر، اتلاف، کنز و ثروت اندوزی بر حذر داشته است (ر.ک: محمدی ری شهری، ۱۳۸۸). در نتیجه اگر در سبک زندگی در عصر انتظار اعتدال در مصرف کاملاً مد نظر قرار بگیرد، از یکسری از تجمل‌گرایی‌ها جلوگیری خواهد شد و همدلی در جامعه اسلامی بوجود خواهد آمد.

-در امور خیر خواهانه

در جامعه اسلامی، برای ایجاد همدلی در بین آحاد مردم جامعه، پیروی از سبک زندگی مؤمنانه با تأکید بر نوع دوستی و خیرخواهی برای تمامی مردم، به ویژه مسلمانان توصیه شده است، به این معنا که مسلمانان در استفاده از نعمت‌های حلال نمی‌توانند تنها به خود مشغول شوند و از وضعیت سایر مؤمنان غفلت کنند. چنان‌که پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «مؤمن نیست کسی که سیر باشد و برادرش گرسنه باشد و مؤمن نیست کسی که پوشیده باشد و برادرش عریان باشد» (حکیمی و حکیمی، ۱۳۸۶، ج ۵، ص ۱۱۴).

خداوند بحث انفاق و احسان به دیگران را در غیر اعمال عبادی مانند خمس و زکات بیان داشته و در توصیف مؤمنان و نمازگزاران می‌فرماید: «و کسانی که در اموالشان حق معینی برای مسکینان و محرومان قرار می‌دهند» (سوره

معارف، ۲۴ و ۲۵).

منابع و ماخذ:

- مال و ثروت، مایه قوام جامعه است و تبادل کالا و خدمات از طریق آن انجام می‌گیرد، از این‌رو، نباید آن را انباشت و راکد نگه داشت، چنان‌که امام صادق(ع) می‌فرماید: این اموال زیاد را خداوند به شما داده است تا در راهی که او خواسته به کار برید و نداده است که آن را انباشته کنید (کلینی، ج ۴، ص ۳۲).
- در نتیجه، در سبک زندگی در عصر انتظار، باید برای ایجاد همدلی، نوع دوستی و خیرخواهی سرلوحه زندگی تمامی مومنین و شیعیان منتظر قرار گیرد تا همه با هم، همدل و هماهنگ با وضعیت عمومی جامعه حرکت کنند.
- * نتیجه:
- با تربیت دینی در عصر انتظار می‌شود سبک زندگی را ایجاد کرد که منتظران واقعی با استفاده از قوانین الهی و راهنمایی پیامبران و ائمه (ع)، همدلی را در زندگی ایجاد کنند و با برخورداری از ایمان و همدلی به سعادت ابدی برسند.
- همدلی در هر جامعه‌ای وابسته به فرهنگ و هنجارهای حاکم بر آن است و تغییر رویه از تفرقه به همدلی از دیدگاه اندیشه‌وران غرب از تغییر نگرش و اندیشه آغاز می‌شود. این تغییر نگرش با توجه به فرهنگ و بافت هر جامعه‌ای از شدت و ضعف برخوردار است. بنابراین لازم است در گام نخست این نگرش اصلاح گردد، برای رسیدن به این هدف لازم است نظارت و کنترل دقیق، کافی و علمی به مقوله تبلیغات داشته باشیم. تبلیغات با خود بار ارزشی را به همراه داشته و تبعات خاصی دارد. بنابراین این موضوع به حساسیت و اهمیت کنترل این بخش می‌افزاید. گام بعدی توجه به ارزش‌های دینی مانند: کمک‌های مالی به جامعه و تاکید بر نوع دوستی و خیرخواهی برای تمامی احاد جامعه می‌باشد.
- [۱]. قرآن کریم
- [۲]. نهج البلاغه
- [۳]. پاییز، ابوالقاسم (۱۳۶۲)، نهج البلاغه، تهران: سازمان انتشارات جاویدان، نوبت چاپ هفدهم.
- [۴]. تیممی آمدی، عبدالواحد بن محمد (۱۳۸۴)، غررالحکم و دررالکلم (ترجمه محمدعلی انصاری قمی). چاپ دوم، قم: امام عصر(عج).
- [۵]. حر عاملی، محمدبن حسن (۱۳۷۷). وسائل الشیعه(تصحیح محمد مهریزی و محمدحسین درایتی). قم: الهادی.
- [۶]. حرعاملی، محمدبن حسن، وسائل الشیعه، ج ۹، تحقیق سید عبدالرحیم ربانی شیرازی، بیروت و دارالحیاه الشراه العربی.
- [۷]. حر عاملی، محمدبن حسن، (۱۴۰۹ ق). وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، قم: مؤسسه آل بیت (ع)، چاپ اول.
- [۸]. حرانی، ابن شیعیه، (۱۳۶۳)، تحف العقول، ج ۳، تحقیق علی اکبر غفاری، جامعه مدرسین قم، چاپ سوم.
- [۹]. حکیمی، محمد؛ حکیمی، علی. (۱۳۸۶). الحیاه(ترجمه آرمان احمد). چاپ نهم. قم: دلیل ما.
- [۱۰]. دشتی، محمد. (مترجم). (۱۳۷۹). نهج البلاغه. قم: مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امیرالمؤمنین(ع).
- [۱۱]. شیخ صدوق. (۱۳۸۶). علل الشرایع(تحقیق و ترجمه محمدجواد ذهنی تهرانی). چاپ چهارم، قم: مؤمنین.
- [۱۲]. شیخ صدوق(۱۳۸۶). الخصال(تصحیح علی اکبر غفاری). قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه.
- [۱۳]. کلینی، ثقه الاسلام. (۱۳۷۵). اصول کافی(ترجمه و شرح فارسی شیخ محمدباقر کمره‌ای). قم: اسوه.
- [۱۴]. کلینی، ۱۴۰۱: ۴، ۲، حرعاملی ۱۴۰۹: ۱۵، ۲۵۰، ح ۲۷۸۱۱، مجلسی: ۷۸، ۳۲۱، ح ۱۸ و حرانی ۱۴۰۴: ۴۱۰.
- [۱۵]. مجلسی، محمدباقر. (۱۴۰۳ ق). بحارالانوار. بیروت: مؤسسه الوفا.
- [۱۶]. معتمدنژاد، کاظم. (۱۳۷۱). وسائل ارتباط جمعی. جلد (۱)، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.

مصاحبه با دکتر حسین باهر در باره همدلی در جامعه ایران

روان‌شناس و جامعه‌شناس
عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

هر جامعه‌ای دارای یک روح و خرد جمعی است. در جامعه‌ای که از آن به عنوان جهان سوم یاد می‌شود، دیگر این مسئله نادیده گرفته می‌شود که ممکن است افراد سرشناس از نظر علمی و فرهنگی در این جامعه وجود داشته باشند. بنابراین آن روح جامعه اهمیت ویژه‌ای دارد.

■ مکانیسم گسترش همدلی در جامعه به چه صورت است؟
همدلی نیاز به پروسه‌ای دارد که از درون هر فرد شروع می‌شود و به انسانهای دیگر هم سرایت می‌کند. در قرآن آمده است که متقین در نهایت به محسنین تبدیل می‌شوند در واقع انسانهای متقی به افراد همدل بدل می‌شوند. وقتی شما یک ناامید را امیدوار کنید، وقتی مشکل یک نفر را حل می‌کنید، یا کمکی به فردی می‌کنید، و موجبات شادی او را فراهم می‌کنید، خودتان نیز احساس رضایت می‌کنید.

■ در واقع می‌توان گفت همدلی علاوه بر رفع مشکل طرف مقابل برای خود فرد نیز آثار مثبت به دنبال دارد؟

بله همین طور است؛ هستی از کسی که با هستی یکنواخت است تقدیر می‌کند. ما جزئی از یک کل هستیم هر کجا که ما همدلی کنیم متقابلاً چه از سوی آنها و چه از سوی جهان هستی برای ما پاداش به ارمغان می‌آورد و حداقلی‌ترین پاداش این است که ما به شادی درونی دست پیدا می‌کنیم. اصلاً امکان ندارد که انسان در نتیجه کمک به کسی، ناراحت شود. این هستی، دنیای عمل و عکس‌العمل است، در واقع هر عملی که انجام دهیم نتیجه آن را خواهیم دید. برای مثال والدینی که نگران فرزندانشان هستند اگر کمی هم به فرزندان دیگران کمک کنند، هستی پاسخ آن‌ها را می‌دهد.

■ اگر از آثار فردی بگذریم، همدلی چه آثار اجتماعی به دنبال دارد؟

آثار اجتماعی همدلی به مراتب بیش از آثار فردی آن است. تفاوت یک کشور پیشرفته با یک کشور عقب

همدلی اجتماعی از آن دست مقولاتی است که شاید کمتر از نظر کارشناسان به آن پرداخته شده است، حال آنکه فقدان همدلی در جامعه می‌تواند منجر به بروز رفتارهایی شود که فضای جامعه را به محیطی برای رقابت‌های خصمانه بدل کند. اگر کمی به حافظه‌مان رجوع کنیم و رفتارهای همدلانه در دوران انقلاب اسلامی را به یاد آوریم و تفاوت مناسبات آن مقطع تاریخی را با وضعیت فعلی مقایسه کنیم به آسیب‌هایی که در اثر فقدان همدلی، گریبانگیر جامعه شده است بیشتر آگاه می‌شویم.

ضرورت پرداختن به همدلی و راهکارهای گسترش آن در جامعه ما را بر آن داشت تا گفت‌وگویی با پروفسور حسین باهر داشته باشیم تا از خلال بحث‌ها بتوانیم چشم اندازی از ناکارآمدی‌های ناشی از بی‌توجهی به مقوله همدلی ترسیم کنیم و به سوی شناخت و رفع مشکلات موجود قدم برداریم.

■ همدلی به چه معناست و آیا می‌توان تعریفی از همدلی ارائه کرد؟

همدلی بخش بالایی از مرحله عرفانی است و بالاتر از انسان معمولی محسوب می‌شود. ما در رابطه با جسم با هم، همکاری می‌کنیم در رابطه روح، همفکری می‌کنیم، در رابطه با نفس با هم همراهی می‌کنیم و در نهایت در ارتباط با دل، همدلی می‌کنیم. ما اگر قبول کنیم که همه ما خلیفه خداوند هستیم و همه از یک منشأ ریشه گرفتیم و در نهایت نیز همه به یک جا می‌رویم می‌توانیم به ریشه همدلی نیز دست پیدا کنیم. در قرآن نیز بارها انسان‌ها با هم جمع بسته می‌شوند و در همان سوره حمد گفته می‌شود تنها تو را می‌پرستیم و خداوند در جاهای دیگر هم از انسان‌ها می‌خواهد که همه با هم مرا عبادت کنید. انسان‌ها گر چه از نظر جسمی، فرد هستند اما از نظر روحی، جمع هستند.

■ یعنی می‌توان ریشه همدلی را در جامعه نیز جستجو کرد؟

از جانب الگوهای مردم نیز دور شد. در آن دوره مردم به حداقل‌های مادی بسنده می‌کردند. امروز اینگونه نیست. در واقع امروزه شکاف اقتصادی و اجتماعی افزایش یافته است و این موجب می‌شود رفتارهای همدلانه کمتر دیده شود. البته این گونه نیست که فقر در این دوره بیش از دوران اوایل انقلاب باشد، بلکه شکاف و اختلاف طبقاتی بیشتر شده است.

■ با توصیف شرایط فعلی جامعه، آیا فکر می‌کنید می‌توان همدلی را به افراد آموزش داد؟

همدلی یک عمل بینشی است و نه دانشی؛ دانش، قابل آموزش دادن است و بینش آمدنی است. این کار باید با عملکرد بزرگان جامعه به دیگران القا شود. باید از خودمان شروع کنیم. هر فرد به نزدیکان خود، به کارمندان و دیگران اطرافیانش توجه کند و این عمل به مرور به دیگر افراد سرایت می‌کند.

■ فکر می‌کنید کاهش همدلی در جامعه چه آسیب‌هایی را به دنبال دارد؟

در حال حاضر ۸۵ درصد امکانات جامعه در اختیار ۱۵ درصد افراد جامعه است و این وضعیت منجر به بروز جامعه‌ای طبقاتی می‌شود، در جامعه طبقاتی افراد نسبت به هم بغض پیدا می‌کنند یعنی منتظر فرصتی می‌مانند تا این اختلاف را با هر خصومتی از بین ببرند اما دیگر رفتار همدلی وجود ندارد. برخی مشکلات اجتماعی و سیاسی برای مثال در کشورهای عربی که منجر به بیداری اسلامی شد ناشی از نظام تبعیض اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی است که فقدان همدلی در آن‌ها دیده می‌شود.

■ با توجه به ویژگی‌های تاریخی، اجتماعی و اقتصادی کشور آیا می‌توان برای افزایش همدلی در جامعه راهکاری ارائه داد؟

ما باید از نظر فرهنگی به جامعه هشدار بدهیم. باید به ریشه‌های کاهش همدلی در جامعه و علل مختلف آن دست یابیم و اثرات منفی آن را به مسئولان گوشزد کنیم. در واقع گسترش فرهنگ همدلی باید در دستور کار قرار گیرد. به نظر من دولت مسئول است که هم خودش رعایت کند و هم این امر را با برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی بهبود بخشد.

گزارشگر: اعظم طالبی حقگو

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت فرهنگی

دانشگاه آزاد واحد تهران غرب

مانده در همین رفتار همدلانه‌ای است که با هم دارند. من در کشورهای پیشرفته دنیا زندگی کردم در این کشورها کسی به زندگی شخصی دیگری فزولی نمی‌کند اما اینگونه نیست که بی‌تفاوت باشند. اگر یکی از آن‌ها مشکلی داشته باشد، انجمن‌های مردمی فعال می‌شوند تا به آن فرد کمک کنند. اما متأسفانه در کشورمان شاید این عمل کمتر دیده شود. به نظر من جامعه پیشرفته از انسان‌های توسعه یافته تشکیل شده است؛ انسان توسعه یافته کسی است که به انبساط شخصیتی رسیده است. ناهمواری‌های اجتماعی امروز ناشی از بی‌تفاوتی کسانی است که می‌توانستند یاری‌گر باشند و با افراد جامعه همدلی کنند اما دریغ کردند.

■ به نظر شما افزایش همدلی در جامعه به چه عواملی بستگی دارد؟

در مرحله اول خانواده است، باید در خانواده‌ها به فرزندان مهربانی داده شود، کسی که مورد مهربانی قرار نگرفته باشد نمی‌تواند به دیگری محبت کند. در سطوح بالا هم وقتی ما شاهد نوعی خشونت هستیم، ریشه آن را باید در نظام تربیتی خانواده جستجو کرد. موضوع دیگر نظام آموزشی است. در مدارس معلمان باید پدران و مادران رفتار کنند. فرزندی که در مدرسه چه خودش مورد خشونت قرار بگیرد و چه شاهد خشونت معلم به دیگر دانش‌آموزان باشد، دیگر نمی‌تواند در جامعه به دیگران محبت کند. در مرحله بعدی، جامعه است. وقتی جوانی وارد جامعه شود و با مشکل بیکاری مواجه می‌شود، نسبت به آن جامعه حس همدلی نخواهد داشت و نمی‌توانیم از او انتظار بروز رفتار همدلانه داشته باشیم.

■ گفتیم که در کشورهای توسعه یافته ما شاهد بروز رفتارهای همدلانه بیشتری هستیم و به عواملی هم نظیر نظام آموزشی و یا وضعیت مناسب اقتصادی برای افزایش همدلی اشاره کردید، اما در کشورمان مقطعی داشتیم که برای مثال بسیاری از مولفه‌های اقتصادی و اجتماعی در وضعیت نامناسبی قرار داشت ولی همدلی بیشتری دیده می‌شد، برای مثال در سالهای ابتدایی انقلاب اسلامی و یا دوران جنگ تحمیلی ما با این وضعیت مواجه بودیم، این مسئله چگونه توجیه می‌شود؟

در آن دوران معنویت بالا و مادیت پایین در جامعه دیده می‌شد. اعتقاد مردم بسیار بالا بود. رفته رفته معنویت

نقش افراد در همدل شدن جامعه

نوشته‌ی سينا مضيبيان

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت امور فرهنگی واحد تهران غرب

مدیر مسئول نشریه فرهنگ همدلی

فرد جنبه شخصیتی هم دارد که به واسطه آن جنبه، دیگران در برابر او واکنش خاصی نشان می‌دهند و با رفتاری خاص مواجه می‌گردند. به نظر برخی از عالمان جامعه‌شناسی، انسان وقتی به خودیت و هویت شخصی خود پی می‌برد که در برابر جامعه قرار گیرد. جامعه کاشف فردیت هر فرد است.

عواملی که در اجتماعی شدن و تکوین شخصیت اجتماعی مؤثراند خانواده و مدارس نقش مهم‌تری را در اجتماعی شدن و سازگاری با فرهنگ و سنن جامعه دارد. شخصیت اجتماعی هر فرد در واقع همان مقام و منزلت اوست. سازگاری فرد با جامعه مستلزم سازگاری جامعه با فرد است، لازمه سازگاری متقابل، وجود توقعات و انتظارات مختلف بین فرد و جامعه می‌باشد.

هر فرد در متن جامعه مانند یک عضو از یک ارگانیزم وظایفی دارد که حدود آن را یک طرف توانایی و قابلیت او و از طرف دیگر ارزش‌ها و کارکردهای جامعه تعیین می‌نماید. اگر نقش اجتماعی هر فرد توقعات جامعه از او باشد، مقام اجتماعی هر فرد توقعات او از جامعه است، مقام و منزلت اجتماعی هر فرد تابع نقش اجتماعی اوست، جامعه با ملاحظه نقش فرد به او مقام خاصی می‌دهد و شخصیت اجتماعی او را پدید می‌آورد. جامعه با توجه با نقش آفرینی هر فرد به او مقام و شخصیت اجتماعی خاص تفویض می‌کند و در قبال مقام اجتماعی از او مسؤولیت می‌خواهد. جامعه اوضاع مختلف اجتماعی را همراه با نقش‌های مختلف به فرد می‌آموزد تا هر فرد متناسب با توانایی و قابلیت اکتسابی یا ذاتی خود بتواند به انتخاب نقش یا اکتشاف نقش بپردازد. مسؤولیت اجتماعی وقتی معنا دارد که از دو خصیصه اختیار و قدرت برخوردار باشد. اگر فرد متناسب با نقش و مقام

انسانها می‌توانند نقش و موقعیت خود را در جامعه تعیین نمایند، انسان روابط و مناسبات خود را در جامعه بر اساس منافع و علایق مشترک انتخاب می‌کند هر فرد در جامعه‌ای که زندگی می‌کند شخصیتی واحد دارد و افراد نیز با شرایط تربیتی و موقعیت‌های زیستی، تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند، حیات اجتماعی مستلزم سازگاری و تعاضد بین همه آحاد آن است. همان طوری که جامعه باید فرد را در خود بپذیرد و جایگاه و پایگاهی مناسب شان و قابلیت‌های او در درون خویش برای او ایجاد نماید فرد نیز خود را با جامعه سازگار نماید تا بتواند از امکانات اجتماعی برای رشد و تعالی خود بهره‌مند شود.

شخصیت اجتماعی هر کس از میزان هم‌آهنگی و هم‌نوایی او با الگوهای مشترک رفتاری جامعه، نشأت و قدرت می‌گیرد. افراد جامعه از طریق درون فکن کردن ارزش‌ها و الگوهای مشترک رفتاری در فراگرد اجتماعی شدن شرکت جسته و در طی آن، هر کس جایگاه و مقام خود را در شبکه روابط اجتماعی پیدا می‌کند و سپس متناسب با آن جایگاه و مقام به انجام وظیفه و ایفای نقش اجتماعی خود می‌پردازد. شخصیت اجتماعی هر فرد در عین حال که حکایت از وجه اشتراک ارزشی و رفتاری او با فرهنگ و نظام ارزشی جامعه دارد وجه تمیز او از سایرین نیز می‌باشد. انسان‌ها از طریق اجتماعی شدن یاد می‌گیرند که خود را به عنوان یک موجود مستقل و مختار و مسؤل باز شناسند. خود اجتماعی هر

خود را کنترل کنند و با ابراز هیجانات شدید مانند گریه کردن و سخنان ناامید کننده، بر مشکل فرد می افزایند. از سوی دیگر، گروه دیگری از انسان‌ها فکر می کنند با ساده جلوه دادن مشکل می توانند از درد روانی فردی که دچار آن مشکل شده است بکاهند. این افراد با استفاده از جملاتی مانند: "این که مسئله مهمی نیست."، «دیگران دردهای خیلی بزرگتری دارند، "یا" پس اگر مشکلات من را داشتی چه می کردی؟» نه تنها از درد طرف مقابل کم نمی کنند، که احساس مثبتی که به واسطه درد دل کردن و همدلی ایجاد می شود هم از بین می برند.

لذا به نتیجه می رسیم هر فرد نقش بسزایی برای همدل شدن جامعه دارد و اگر این همدلی از خانواده آغاز گردد، قطعاً با یک شیب زمانی مناسب به جامعه تسری پیدا خواهد کرد. و در نهایت جامعه‌ای همدل، با نشاط، با انگیزه، پویا و... خواهیم داشت.

اجتماعی خود دارای اختیار یعنی قدرت انتخاب باشد و یا توانایی انجام کاری را داشته باشد، مسلماً در برابر پاسخ از عمل خود و آثار پیامدهای آن، احساس مسؤولیت پیدا می کند. بین مسؤولیت فرد نسبت به خود و جامعه رابطه منطقی و ضروری وجود دارد. جامعه چون خانواده محیط رشد و تکامل فرد تلقی میشود، در واقع خانه دومی است که دامنه کارکردهای آن وسیع تر می باشد.

همان طور که هر عضو از اعضای خانواده دارای نقش و مقام خاصی می باشد و در برابر مقام و منزلت خانوادگی خویش مسؤولیت دارد، طبعاً در خانه بزرگ تر خود یعنی جامعه نیز مطابق نقش خویش باید احساس مسؤولیت کند، اگر فرد در جایگاه اجتماعی خود احساس مسؤولیت نکند در پی آن شخصیت اجتماعی خود را نیز از دست میدهد. برخی از افراد پس از شنیدن مشکلات دیگران آنچنان تحت تاثیر قرار می گیرند که نمی توانند احساسات

دختر که باشی

می دونی اولین عشق زندگیته پدرته
دختر که باشی می دونی محکم ترین پناهگاه دنیا
آغوش گرم پدرته
دختر که باشی می دونی مردانه ترین دستی
که می تونی تو دستت بگیری
و دیگه از هیچی نترسی
دستای گرم و مهربون پدرته
هر کجای دنیا هم باشی
چه باشه چه نباشه
قوی ترین فرشته‌ی نگهبان پدرته

راحت نوشتیم بابا نان داد،
بی آنکه بدانیم بابا چه سخت
برای نان همه جوانی اش را داد.

اساتید دانشگاه شهروندان شهر دانایی هستند.

پروفسور ساروخانی

در مراسم بزرگداشت مقام شامخ استاد در واحد تهران غرب

ارزشمندی از افراد بزرگ به جا مانده است. در ادامه نیز در تاریخ ادیان مختلف ما شاهد این هستیم که ادیان خواست بالقوه‌ی انسان در دانستن را به خواست بالفعل تبدیل می‌کنند. عنصر اصلی قرآن کریم دانش و دانستن است. در سراسر قرآن به ارزش دانش اشاره شده است.

وی افزود: خداوند متعال نیز به بندگان خود سفارش کرده است که تفکر کنید. در آیه مبارک دیگری می‌فرماید که «آیا آنهایی که می‌اندیشند با آنهایی که نمی‌اندیشند برابر هستند؟» به همین دلیل اصحاب دانش بسیار ارزشمند هستند. از ویژگی‌های این افراد این است که به همه‌ی علوم سر می‌زنند و در باب همه‌ی مسائل اندیشه می‌کنند.

پروفسور ساروخانی تصریح کرد: یکی از ویژگی‌های اصحاب دانش استغراق است. استغراق یعنی در هر لحظه و در هر جا که هستی مشغول آموختن باشی. خیلی از دانشمندان ما روال عادی زندگی خود حتی در سطح خوراک روزانه خود را نیز فراموش می‌کردند. وی ادامه داد: اصحاب دانش با ویژگی‌هایی که ذکر شد محتوایی تولید می‌کنند که به وسعت جهان ارزش دارد. اینگونه است که یک کتاب در تمام تاریخ جاودانه خواهد ماند. شاهد این مثال فردوسی است که آنچه در قالب شاهنامه خلق کرده است امروز نیز در دستان ما است و فردا نیز در دست آیندگان خواهد بود. انسانی با این ویژگی‌ها نخواهد مرد.

پروفسور ساروخانی تاکید کرد: ما همواره باید در سطح

مراسم گرامیداشت مقام استاد و جشن ولادت امیرالمومنین (ع) در دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب، این مراسم با حضور پروفسور باقر ساروخانی پدر علم جامعه‌شناسی نوین ایران و مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب برگزار شد. در ابتدای این مراسم، دکتر پروین داداندیش سرپرست محترم واحد تهران غرب به همراه معاونان و دیگر اعضای هیأت رئیسه و اساتید واحد تهران غرب در مراسم حضور یافتند.

سپس دکتر مستوره عزت زاده معاون فرهنگی واحد تهران غرب ضمن تبریک ایام ولادت امیرالمومنین (ع) و گرامیداشت روز معلم و مقام استاد، گفت: تقارن این دو مناسبت گرامی و ارزشمند ما را بر آن داشت تا مراسمی را به جهت پاسداشت زحمات اساتید گرانقدر دانشگاه برگزار کنیم.

در ادامه این مراسم پروفسور باقر ساروخانی پدر علم جامعه‌شناسی نوین ایران، تقارن این ایام معنی بسیار مبارکی دارد. میلاد حضرت علی نیز به عنوان کتاب دانایی عالم این مناسبت‌ها را فرخنده‌تر می‌کند. دانستن و دانایی در ذات انسان است. از ابتدای تاریخ و در هر جای عالم انسان علاقه‌مند به دانستن بوده است. پروفسور ساروخانی ادامه داد: در ایران باستان همواره تلاش بر این بوده تا انسان‌هایی ورای زمان تربیت شوند، به همین دلیل است که از آن دوران آثار

غرب دکتر داداندیش به جمع اساتید واحد پیوستند که با استقبال بسیاری از سوی اساتید مواجه گردید و در محیطی صمیمی اساتید و سرپرست واحد با سپری کردن ساعاتی به گفتگو نشستند و مشکلات و پیشنهادات اساتید را یک به یک مورد بررسی قرار داده و در آخر برای ثبت این لحظات عکس یادگاری گرفتند.

از دیگر برنامه‌های همایش بزرگداشت مقام شامخ استاد، اجرای گروه تواشیح کشوری ذکر، گروه موسیقی دستان و تصنیف خوانی استاد مخصوص بود که با استقبال حاضران در مراسم همراه بود. شایان ذکر است در خلال برنامه به قید قرعه به ده نفر از حاضران هدیه ویژه و در انتهای مراسم به اساتید واحد تهران غرب پک فرهنگی اهداء گردید.

خود شک کنیم، چرا که کار دانایی و علم بی انتها است. در روزگار گذشته و زمانی که در مدرسه تدریس می‌کردم بیشتر وقت خود را در آنجا می‌گذراندم. همیشه سعی می‌کردم اشتباهات تحصیل را در دانش آموزان ایجاد کنم. در ادامه نیز زمانی که در دانشگاه مشغول کار شدم همین روند را داشتم. اگر اساتید دانشگاه توانستند اشتباهات دانشجویانشان را به دانستن بیشتر کنند در مسیر درست حرکت کرده‌اند در غیر این صورت اشتباه عمل کرده‌اند. وی در پایان تصریح کرد: به اعتقاد من تمام کار اصحاب شهر دانش عشق به ایجاد انگیزه‌ی بالا در دانستن بیشتر است بصیرتی که دانشجو می‌تواند داشته باشد با استاد او ارتباط مستقیم دارد.

در خاتمه این مراسم که با ضیافت و پذیرایی از اساتید واحد تهران غرب همراه بود، سرپرست واحد تهران

سلام بر همدلی درود بر زندگی

ما برای ترویج سلامتی، خیرخواهی، نوع دوستی و همدلی آمده‌ایم.

ما برای تقویت فرهنگ خیر و برکت، گذشت و فداکاری آمده‌ایم.

ما برای گسترش حلم، آرامش و مهربانی آمده‌ایم.

امروز جامعه بیش از گذشته نیازمند اعتماد سازی، صداقت و فداکاری است.

همراه و همدل از دانشگاه شروع کنیم.

کانون خیر خواهان همدل

